

Hrvatska namjerava graditi terminal za ukapljeni plin na Krku - ekološka udruženja, građani i lokalne vlasti protiv.

Priča o terminalu za ukapljeni prirodni plin, poznatiji kao LNG, u Hrvatskoj se priča skoro tri desetljeća. Gotovo da ne postoji vlada čiji premijer ili nadležni ministri nisu imali LNG terminal i njegovu gradnju na otoku Krku kao jedan od prioritarnih infrastrukturnih projekata. No, za vrijeme vlade kojoj je na čelu premijer Andrej Plenković, kako stvari stoje, radovi bi konačno trebali i početi.

Projektom, koji podržava i Europska unija, obuhvaćena je izgradnja i upravljanje infrastrukturom potrebnom za primanje, skladištenje, pretakanje i uplinjavanje ukapljenog prirodnog plina. Prema podacima, koji se mogu naći na stranicama tvrtke LNG Hrvatska, projekt ima za cilj osigurati energetske potrebe i povećati sigurnost opskrbe putem novog opskrbnog pravca prirodnog plina za zemlje Srednje i Jugoistočne Europe. I ono ne manje važno - riječ je o doista kapitalnom projektu za koji EU daje 102 milijuna eura, dok bi iz hrvatskog proračuna trebalo dodati još 281 milijun.

Kako bi pogurali projekt, jer smatraju da će njime osigurati hrvatsku energetska neovisnost i opskrbu plinom dobrom dijelom Europe, Banski dvori pripremili su i posebno zakonsko rješenje, tzv. lex LNG. Prema zakonskom prijedlogu, tvrtka LNG Hrvatska izravno bi dobila koncesiju na pomorskom dobru za realizaciju plutajućeg terminala, te gradnju prateće infrastrukture na kopnu. Cijeli posao trebao bi biti gotov do 2020. godine.

Istovremeno, raste i nezadovoljstvo - stanovništva u omišaljskoj općini, gdje bi terminal trebao biti lociran, lokalnih vlasti, ekoloških udruga, turističkih djelatnika, ali i oporbenih te izvanparlamentarnih stranaka. Dok premijer Plenković kaže kako će Vlada „učiniti sve da Hrvatska razvojno, energetska i investicijska idemo naprijed, a da zaštita okoliša, osobito mora i svih ljudi, bude na visokoj razini“, zelene udruge su protiv terminala. Vladi poručuju kako postoji enorman interes investitora za ulaganje u obnovljive izvore energije, pa se od Hrvatske samo očekuje da postavi institucionalni okvir i jasno se deklarira za takvu politiku. Zeleni: Ekološka, ekonomska i energetska katastrofa

Vjeran Piršić iz udruge Eko Kvarner ukazuje kako nije presudno hoće li terminal biti plutajući ili na kopnu, nego je „poanta koje se tehnologije koriste“. Upozorava i kako LNG terminal - i plutajući, i na kopnu - predstavlja ekološku, ekonomsku i energetska katastrofu. Odgovor je u strategiji održivog razvoja

Postavlja se i pitanje kako pomiriti potrebe za energijom, potrebe za razvojem turizma, od kojeg Hrvatska uglavnom živi i kojem smetaju projekti poput LNG terminala, a kako zadovoljiti potrebe stranog kapitala (ako ga ovdje ima). Vjeran Piršić smatra kako je odgovor u dobro osmišljenoj strategiji održivog razvoja koja uključuje i energetska tranziciju.

„Hrvatska je trenutno ‘u raljama’ lobija koji zagovaraju fosilna goriva. Trenutno su plinaši dominantni. Za razliku od toga, sve razumne zemlje imaju pažljivo isplaniranu tranziciju u post-fosilna društva pri čemu se otvaraju deseci tisuća novih radnih mjesta u industrijama za korištenje obnovljivih izvora energije. Održivi turizam i obnovljivi izvori energije savršeno su kompatibilni i djeluju sinergijski“, ukazuje.

„Za ekologiju je fundamentalno pitanje hoće li se koristiti temperatura mora za regasifikaciju LNG-a. Ako hoće, i ako se sa time u Kvarner vraćaju velike količine rashlađenog mora ‘obogaćene’ spojevima na bazi klora, velika ekološka šteta je neizbježna“, upozorava.

Kad su energetske rizici u pitanju, navodi kako je ključno hoće li se omogućiti opskrba kopnenih vozila i morskih plovila LNG-om kao pogonskim gorivom i izgradnja male fleksibilne termoelektrane (oko 100 MW) koja bi podržavala obnovljive izvore energije. Navodi kako spornim projektom to nije predviđeno, osim opskrbe morskih plovila, „ali na veoma dvojbenu (izuzetno skup) način“.

„Što se tiče isplativosti cijelog projekta, ona je po svim prikazanim parametrima izuzetno upitna, kako zbog puno niže cijene ruskog plina, tako i zbog očitog nepostojećeg interesa kupaca za plin iz predloženog terminala“, tvrdi Piršić.

Svjestan je, isto tako, da bi LNG terminal koji ne bi razarao okoliš i koji bi zadovoljio osnovne elemente vlastite isplativosti mogao biti veoma koristan za Hrvatsku. Objašnjava to činjenicom da bi se dobio izvor prihvatljivijeg energenta za napuštanje veoma štetnog dizela kao pogonskog goriva kopnenih vozila i morskih plovila. Potom kao opskrbljivač male elektrane koja bi „svojom fleksibilnošću podržala jaču penetraciju obnovljivih izvora energije (60 MW solara i 30 MW vjetra samo na otoku Krku“, te kao alternativni pravac opskrbe u slučaju krize na postojećim dobavnim pravcima (ruskog plina)“.

Ekološki opasan je svaki brod

Ivan Brodić, glavni urednik portala Energy Press, svjestan je da opasnost za okoliš postoji, ali i dodaje kako „ona postoji kod svakog broda koji plovi Jadranom, pa se postavlja karikaturalno pitanje: imamo li vremena vratiti kotač povijesti toliko unatrag, a da militantni zaštitari okoliša (ljudi koji misle kako je čovjek apsolut koji određuje što je raj na zemlji) budu zadovoljni“.

Govoreći o ekonomskom aspektu, ukazuje na činjenicu da se sustav LNG terminala radi za preoceanski plin, a manjim dijelom za katarski ili alžirski, pa je takav plin, zbog transporta brodom, skuplji i do 20 posto od plina koji dolazi kopnenim putem. Budući da Hrvatska nema dovoljno svog plina, a ugovor za dostavu plina kopnenim putem s istoka traje još 10-ak godina, smatra da je „potrebna mogućnost diversifikacije radi osiguranja za slučaj neke

nove ukrajinske krize“.

„Mišljenja sam kako se trebalo ići u izgradnju prihvatne stanice i iznajmljivanje broda u nekoj od susjednih zemalja (niti jedan LNG u Europi ne radi punim kapacitetom), no kako je ovo geostrateški projekt koji nije fokusiran samo na Hrvatsku, nego i na zemlje ‘regije triju mora’ i kako EU daje trećinu novca, ovaj se strateški projekt treba dovršiti“, kaže Brodić.

Strateški energetske projekt

I analitičar Denis Avdagić smatra kako je gradnja LNG terminala strateški energetske projekt, ne samo za Hrvatsku, nego i širu regiju, od čega korist neće imati samo građani, nego još i više industrija. Važnost izgradnje vidi i u slučaju neke nove energetske krize ili nestašice plina, kakva se dogodila u ne tako davnoj prošlosti i izazvala velike materijalne štete gospodarskom i industrijskom sektoru.

„Sve to navodi na jedan jedini mogući zaključak – građanima moramo pružiti sigurnost u pogledu osigurane dobave plina i u takvim situacijama. Zato takav terminal financira i EU jer neće služiti samo Hrvatskoj i hrvatskim potrošačima, nego će putem interkonekcija osiguravati nabavu plina i za druge europske potrošače“, smatra Avdagić.

Strani kapital zaobilazi Hrvatsku

Svjestan da je turizam jako važan kao gospodarska grana, Ivan Brodić ukazuje kako su „bolesne one zemlje koje na potrošnji i turizmu grade svoj rast, jer su to emocionalne, a ne racionalne kategorije“.

Upozorava kako strani kapital već dugo zaobilazi Hrvatsku, te konstatira da je „Hrvatska mala zemlja za državnu borbu protiv privatnog vlasništva koji ne pristane biti bankomatom političkih interesa“.

„I sada, kada imamo infrastrukturni i strateški projekt, i kada postoje tvrtke koje bi uložile u zakup prostora i time s državom i strateškim savezima podijelile rizik posla, sada bi ih naš mentalitet i neozbiljnost u pripremi natječaja za zakup kapaciteta trebali otjerati. Imamo li vremena za sve to“, pita Brodić.

Protivljenje terminalu na Krku smatra „posve promašenim“, slikovito ukazujući kako je to „jednako kao da se protivite nabavi dodatnog vatrogasnog vozila za javnu vatrogasnu postrojbu u nekom priobalnom mjestu koje ima loša iskustva s ljetnim požarima, a pod izgovorom da već imaju, recimo, jedno ispravno vozilo“.

Kad je opasnost po okoliš u pitanju, poziva se na eksperte koji nude odgovore na nedoumice građana, ali ga brine što ti „odgovori nailaze na nezainteresiranost“. Po njemu, na razini države i lokalne uprave treba ležati dogovor, a izlaz „treba potražiti u neumornom dijalogu“. Stoga predstavnici hrvatske Vlade upućuje da posjete lokalnu zajednicu kako niti jedno pitanje ne bi ostalo neodgovoreno.

Mala zemlja za neprovedbu strategija

Da je Hrvatska „mala zemlja za neprovedbu strategija“ smatra Ivan Brodić. Podsjeća kako je Hrvatska imala jednu energetska strategiju koja se ne provodi, a sada priprema drugu „za koju nismo sigurni tko su autori, osim očitih iz fosilne industrije“. Očekujući da će se ta strategija primjenjivati, smatra da je nužno inzistirati na „energetskom miksu i diversifikaciji dobavnih pravaca“.

„Očekujem olakšanje ulaska obnovljivim izvorima u energetska sustav, ofenzivniji pristup istraživanju ugljikovodika na kopnu i moru te izmicanje države iz energetska poduzimanja, osim u arbitrarnom i infrastrukturnom poslu. Potonje je vrlo važno, jer zbog uplata javnih tvrtki u proračun krajnji korisnici u Hrvatskoj plaćaju i do pet puta skuplju cijenu transporta infrastrukturom, negoli je to prihvatljivo za nemodernizirane sustave“, zaključuje Brodić. Stanovnici Omišlja, Krka, Rijeke i dobrog dijela Primorsko-goranske županije ne mire se s instaliranjem plutajućeg LNG terminala. Poručujući kako ne želi trpjeti štetu da bi neki strani investitor sebi osigurao dobit, niti ekonomske, ekološke i sigurnosne probleme, građani kažu da kopneni terminal nije toliko bio sporan. Stoga upozoravaju da će i tijelima blokirati budući terminal, jer o životnim uvjetima žele odlučivati sami. Kažu: borba ide dalje.
Izvor: Al Jazeera